

Materiaalikierron yksikön ajankohtaistiedote

Anna-Maija Pajukallio

Jätealan ja kiertotalouden yhteistyöryhmä 25.10.2024

Esittelyssä

- Jätelaki 1 ja 2
- Hankintalaki ja sidosyksikön 10 %:n omistusosuus
- Pakkaus- ja pakkausjäteasetus, muovipakkausten kierrätysaste
- Poimintoja ajankohtaisista asioista EU:ssa
- Jätteesiirrot ja SER
- UTU-HE-luonnos
- Biojäteperäisten lannoitteiden muovisilppu

Jätelaki 1 – HE eduskunnassa

Hallituksen esitys jätelain muuttamisesta [HE 103/2024 vp](#) käsiteltävänä eduskunnassa

Pääasiallinen sisältö:

- Kunnan vastuun rajaaminen kotitalousjätteisiin JL 32 §
  - kunnan vastuu asumisen jätteistä rajattaisiin pääosin kotitalouksissa ja vapaa-ajan asumisessa syntyvään yhdyskuntajätteeseen.
  - jätteen haltija vastaisi jatkossa asumista ja sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja tarjoavien toimipaikkojen ja laitosasumisen yhteydessä syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollosta.
- Lisäksi annettaisiin EU:n ns. akkuasetusta (EU (2023/1542)) koskevat täydentävät säännökset akkujen ja paristojen markkinavalvontaviranomaisesta (= Tukes)
  - Merkittäviä lisätehtävät Tukesille ilman lisäresursointia

Laki voimaan 1.1.2025.

- Ehdotettu siirtymäsäännös: uutta jätehuollon vastuurajausta sovellettaisiin 1.1.2026 alkaen, kuitenkin niin, että jätteen haltija voisi lain voimaantultua (1.1.2025) irtisanoa kunnan jätehuollon päättymään 6 kk:n kuluttua irtisanomisesta.

Huom: Kirjojen tuottajavastuusta luovuttu, kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan jäte jää kuntien vastuulle.

Jätelaki 2 – kilpailuneutraliteetti

1/2

[hankeikkuna jätelaki-2](#)

- Hankkeessa on tarkoitus tehdä yhdyskuntajätehuollon kilpailuneutraliteettia koskeviin jätelain säännöksiin tarvittavat muutokset huomioiden hallitusohjelman mukaiset kirjaukset kuntien toissijaisen vastuun tarkentamisesta sekä ulosmyyntirajan tiukennuksesta
- Tavoitteena on varmistaa kilpailuneutraliteetti sekä kilpailun toimivuus jätealalla
- **Tehtäviä:**
  - jätelain 145 a §:n (ulosmyyntiraja) kumoaminen tai muu tiukentaminen.
  - TSV-palvelun rajaaminen todelliseen markkinapuutteeseen
  - jätehuollon palvelutehtävän siirtämien kuntien omistamalle yhtiölle, tehtävän suhde jätelaitoksen sidosyksikköasemaan (jätelain 43 §:n täsmentäminen)
  - muut tarvittavat toimet kilpailuneutraliteetin lisäämiseksi
  - lisäksi mahdolliset kierrätyksen lisäämiseen liittyvät ”helpot” säännökset

Jätelaki 2

2/2

Seurantaryhmä

- toimikausi 6/2024 – kun HE-luonnos lausuntokierrosta varten on annettu
- pj Ammu, vara-pj (HE-esittelijä) Johanna Routio, TEM, KKV, Kierrätysteollisuus ry, Suomen yrittäjät ry, Suomen Kuntaliitto, Suomen Kiertovoima KIVO, YM
- kolmas kokous ASAP

Eteneminen:

- tarkastellaan 3-4 eri sääntelyvaihtoehtoa, jotka täyttäisivät hallitusohjelman kirjausten tavoitteet, muodostaen samalla mahdollisimman kilpailuneutraalin ja pysyvän ratkaisun jätealalle.
- avuksi tilattu taloudellisjuridinen selvitys
- alkuperäinen aikataulutavoite lykkääntynee - HE-luonnos lausuntokierroksella kevät 2025; eduskuntakäsittely syyskausi 2025

TEMin hankintalakityöryhmä ja sidosyksikön 10 %:n vähimmäisomistusosuus

- Hankintalakityöryhmä:
  - tehtävänä valmistella marraskuun 2024 loppuun mennessä hallituksen esityksen muotoon ehdotus muutoksista lakiin julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (HO-kirjaukset taustalla)
  - Tavoitteena HE kevätistuntoaudella 2025
- Sidosyksikön 10 % vähimmäisomistusosuus
  - hankintalakityöryhmä kuuli jätealaa asiasta 8.10.
  - sellaisenaan jätealaa koskiessaan aiheuttaisi merkittäviä muutoksia lakisääteistä palvelutehtävää hoitavien osakeyhtiömuotoisten jätelaitosten osalta
    - Nykytila: suurin osa Suomen kunnista on hoitanut lakisääteiset jätehuollon tehtävät liittymällä osakkaaksi kunnalliseen jäteyhtiöön (yht. 26 kpl). Omistusosuus jäteyhtiössä perustuu tyypillisesti kunnan asukasmäärään.
    - Taustalla erityislainsäädäntö: kuntien jäteyhtiöt hoitavat niille laissa annettua julkista hallintotehtävää (jätehuollon operatiivisten palvelutehtävien kokonaisuus). Tehtävät rahoitetaan jätemaksuilla
  - HUOM: YM:n Jätelaki II –hankkeessa käsitellään jätealan kilpailuneutraliteettiä ja sidosyksiköihin liittyviä asioita (mm. TSV, ulosmyyntiraja)

Mitä 10 %:n vähimmäisomistusosuus tarkoittaisi jätealalla?

- Johtaisi lähes kaikkien kunnallisten jäteyhtiöiden uudelleenjärjestäytymiseen.
- Kuntien jäteyhtiöiden ulkopuolelle jäävien kuntien tulisi varmistaa, että lakisääteiset jätehuoltovelvoitteet tulevat kaikkialla kunnassa täytetyiksi (kuljetusten ja käsittelyn kilpailutukset, pienjäteasemapalvelut, pakkausjäteyhteistyö tuottajien kanssa, laskutus, jäteneuvonta jne).
- Nykyisten kuntayhtiöiden purkaminen ja yhteistyöstä uudelleen sopiminen tulisi valmisteltavaksi ja päätettäväksi kaikissa omistajakunnissa. Nykyiset jäteyhtiöt joutuisivat uudelleen organisoimaan myös hallinnoimansa infran, kuten jätteenkäsittelylaitosten, hallinnan ja omistuksen.
- Alueiden jätehuoltoviranomaiset (jätelautakunnat) olisi uudelleenorganisoitava. Niiden tulisi päättää mm. jätehuoltomääräyksistä, jätetaksasta ja jätteenkuljetusjärjestelmästä.
- Kilpailuttajia tulisi nykyistä enemmän ja kerrallaan kilpailutettavat jätemäärät pienenisivät tältä osin. Kilpailutettaviin kokonaisjätemääriin ei vaikutusta.

Pakkaus- ja pakkausjäteasetus

Muovipakkausten kierrätyksen edistäminen

- EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetus PPWR – hyväksytään loka/marraskuussa
  - kansallisen täytäntöönpanon vaiheittaisen toteutuksen suunnittelu käynnissä, hanketta ei ole vielä asetettu – kiireisimpänä toimivaltaisista viranomaisista päättäminen (5 kk)
  - uudelleenkäyttövelvoitteille selkeitä ulosrajauksia asetuksessa, asetuksen muut poikkeusmahdollisuudet pohdinnan alla
    - delegoidut säädökset: taloudelliset rajoitteet, hygienia ja elintarviketurvallisuus ja ympäristöön liittyvät syyt, jotka estävät tavoitteiden saavuttamisen
    - jäsenmaiden asettamat määräaikaiset poikkeukset: pakkausjätteiden korkea materiaali-kohtainen kierrätysaste (+ 5 %), jätteen syntymisen ehkäisemistä koskevien tavoitteiden saavuttaminen ja hyväksyty jätteen ehkäisemistä koskeva suunnitelma
- Ministeri Kai Mykkäsen pyöreässä pöydässä (27.9.) etsitty keinoja pakkausmuovin kierrätyksen edistämiseksi
  - jatkojalostus ja –toimet

Poimintoja ajankohtaisista EU:ssa 1/2

- **Tuleva EU:n kiertotaloussäädös (Circular Economy Act)** – markkinoiden luonti uusiomateriaaleille ja sisämarkkinat jätteille – erityisesti suhteessa kriittisiin raaka-aineisiin.

As part of your work in contributing to the Clean Industrial Deal, you will lead, with the Executive Vice-President for Prosperity and Industrial Strategy, on a **Circular Economy Act** with measures to create market demand for secondary materials and establish a single market for waste, notably in relation to critical raw materials. As part of this work, you will propose an updated **bioeconomy strategy**.

- Komission käynnistämät rikkomusmenettelyt jäte- ja pakkausjätedirektiivin kierrätystavoitteiden ja SER-direktiivin keräystavoitteen 2020 saavuttamatta jäämisestä: kaikille maille virallinen huomautus vähintään yhden tavoitteen osalta, Suomelle yhdyskuntajäte- ja SER-tavoitteen osalta.
- **Jätedirektiivi**
  - Komissio ottanut tarkasteluun jätedirektiivimuutoksen 2018/851 täytäntöönpanon – odotettavissa rikkomusmenettelyitä
  - Jätedirektiivin 11(6) art. uudelleentarkastelovelvoite v. 2024 loppuun mennessä – uusia tavoitteita ei tulla ehdottamaan, mutta raportti annetaan. Uusia tavoitteita pohditaan CE Actin yhteydessä.
  - Jätedirektiivin muutoksen (elintarvikejäte & tekstiilit) trilogit pysähdyksissä

Poimintoja ajankohtaisista EU:ssa 2/2

- **Ajoneuvojen kiertotalousasetusta** koskevat neuvottelut jatkuvat Unkarin pj-kaudella
- **EU:n akkuasetuksen** delegoiduissa ja täytäntöönpanosäädöksissä (yht. n. 30 kpl) aktiivisena mm. hiilijalanjäljen laskenta, kierrätystehokkuutta ja materiaalin talteenottoa koskevat tavoitteet.
- Jäteluettelon delegoitu päätös paristojen ja akkujen sekä niiden valmistuksessa syntyvien jätteiden luokittelun muuttamiseksi kommentoitavana Have Your Say –portaalissa 8.11. saakka (uusia nimikkeitä, lisää luokituksia vaaralliseksi jätteeksi)
- **Keskimääräisiä hävikkiasteita** koskevan komission delegoidun päätöksen valmistelua jatkettu 3 vuoden tauon jälkeen (voidaan käyttää yhdyskunta- ja pakkausjätteen kierrätysmäärän laskennassa)
- **JRC:n EEJ-työ**: muovijätteen kierrätystä koskeva ehdotus valmistumassa, tekstiilijätteitä ja mineraalisia rakennus- ja purkujätteitä koskeva työ käynnistynyt

Baselin sopimuksen elektroniikkajätteen nimikemuutokset

- Kesäkuussa 2022 Baselin sopimuksen osapuolikokouksessa tehtiin muutoksia sopimuksen liitteisiin (II, VIII, IX) liittyen elektroniikkajätteenimikkeisiin
- Muutokset kansainvälisesti voimaan 1.1.2025
  - Käytännössä kaikki SER-jätteiden siirrot vaativat jätesiirtoluvan
    1. Liitteeseen VIII (vaarallinen jäte) lisätään uusi nimike A1181 ja poistetaan nykyinen nimike A1180;
    2. Liitteeseen II (erityishuomiota vaativat jätteet) lisätään uusi nimike Y49. Sisältää muun SER-jätteen paitsi nimikkeeseen A1181 kuuluvat jätteet.
    3. Liiteestä IX poistetaan vihreän jätteen nimikkeet B1110 ja B4030.
- OECD:ssä päästiin yksimielisyyteen vain vaarallisen jätteen nimikkeestä
- Nimikkeiden muutokset EU:n jätteensiirtoasetukseen (sekä 1013/2006 ja 2024/1157):
  - Jätesiirtolupamenettely kaikille SER-jätteille
  - Poikkeuksena **siirtymäaika 31.12.2026 saakka EU:n sisäisissä siirroissa nimikkeelle Y49; siihen saakka vihreiden siirtojen menettely vaarattomille GC010 ja GC 020 nimikkeille**. Sen jälkeen myös nämä vaativat jätesiirtoluvan EU:n sisällä.
- Komission delegoitu asetukset parhaillaan neuvostossa ja parlamentissa ”hyväksyntäkierroksella”

UTU-HE-luonnos

- Tapauskohtaista päätöksentekoa koskeva UTU-HE lausunnoille marraskuussa, HE keväällä 2025, suunniteltu voimaantulo 2026 alussa
- Sivutuotteeksi luokittelemista tai jätteeksi luokittelun päättymistä koskeva asia käsiteltäisiin aina erikseen tulevassa valtakunnallisessa lupa- ja valvontaviranomaisessa jätelaissa säädettävän menettelyn mukaisesti
- Ei yleisön kuulemista, valitusoikeus vain asianosaisella ja yleistä etua valvovalla viranomaiselle
- Päätökset tallennetaan uusiomateriaalirekisterin julkiseen tietopalveluun
  - Riskinarviointikehikko valmisteilla (SYKE)

Biojäteperäisten lannoitteiden muovisilppu

- Ilmennyt tapaus, jossa viljelijälle toimitetussa biojätepohjaisessa biokaasulaitoksen mädätteessä oli merkittäviä määriä muovia. Biokaasulaitoksen mukaan kyseessä harvinainen poikkeamatilanne.
- Lannoitevalmisteessa oleva muovi peräisin suurelta osin kauppojen ja elintarviketeollisuuden poistamista elintarvikkeista, jotka toimitetaan biokaasulaitoksille pakkauksineen. Paikoin myös kotitalouksien biojäte sallitaan pakattavaksi tavanomaisiin muovipusseihin.
- Suuri osa biojätteen muovista saadaan poistettua biokaasulaitoksen eri käsittelyvaiheissa.:
  - Käytetyillä menetelmillä on kyetty saavuttamaan voimassa olevan kansallisen lannoitelainsäädännön mukaiset laatuvaatimukset (< 5 g/kg kuiva-ainetta). Vaikka pitoisuusraja on verrattain pieni (5 promillea), kevyttä muovia mahtuu vaatimukset täyttävään lannoitevalmisteeseen näkyvinä pitoisuuksina.
- Jätelain mukaan ”Lajiltaan ja laadultaan erilaiset jätteet on etusijajärjestyksen toteuttamiseksi kerättävä toisistaan erillään, eikä niitä saa sekoittaa muihin jätteisiin tai materiaaleihin.” Velvollisuudesta saa poiketa vain laissa säädetyin edellytyksin, esim. jos jätteiden yhteiskeräys ei heikennä niiden laatua tai jos erilliskeräys ei ole teknisesti toteutettavissa.
- YM ja MMM aikovat tarkastella nykyisiä biojätteen erilliskeräyksen käytäntöjä yhdessä sidosryhmien kanssa ja etsiä havaittuihin ongelmiin mahdollisimman toimivan sekä terveyden ja ympäristönsuojelun kannalta parhaan ratkaisun.

Kiitokset!

puh. 050 461 8652

anna-maija.pajukallio@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

